

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเสนอสิ่งที่เป็นสาระสำคัญ ซึ่งเป็น เรื่องการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และการให้ข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา เรื่องการนำนโยบาย เร่งรัดคุณภาพการประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ไปปฏิบัติ

ในการดำเนินการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบประเด็นของแนวคิดในการวิจัย เพื่อใช้ กำกับการดำเนินงานวิจัย ดังรายละเอียดที่ปรากฏในบทที่ 3 โดยศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด รวม 5 จังหวัด คือ จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดนครปฐม ซึ่งผลการศึกษารวบรวมในขั้นต้น ได้เสนอรายงาน เป็นกรณีเฉพาะเป็นรายจังหวัด ดังรายละเอียดในบทที่ 4 และในบทนี้ผู้วิจัยจะเสนอผลสรุปรวม ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ข้อสรุปต่อไปนี้ จะเป็นสรุปผลการวิจัยตามกรอบประเด็นการวิจัยโดยลำดับ

1. ในด้านการรับนโยบายและแนวทางปฏิบัติจากสำนักง เนคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาตินั้น ปรากฏว่า วิธีการรับทราบนโยบายเรื่องนี้ ส่วนใหญ่แล้ว มีลักษณะคล้ายคลึงกัน วิธีการสำคัญของการรับรู้นโยบาย ประกอบด้วย การรับรู้จาก

1.1 จดหมาย เปิดผนึกชี้แจงนโยบายของ เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ

1.2 หนังสือสั่งการและเอกสารแนวทางการปฏิบัติงานตามนโยบายของ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1.3 การชี้แจงจากตัว เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เอง
โดยตรง

นอกจากวิธีการสำคัญ 3 อย่างดังกล่าวแล้ว ยังมีการรับรู้ด้วยวิธีการแบบอื่น
เพิ่มเติมในบางจังหวัด คือ วิธีการรับรู้จากเอกสารข่าวรายสัปดาห์ของสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ และโดยการรับทราบจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ เองโดยตรง

2. ในด้านที่เกี่ยวกับการนำนโยบายและแนวทางปฏิบัติจากสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติไปทำความเข้าใจกันภายในจังหวัดนั้น ส่วนใหญ่ใช้วิธี

2.1 ส่งผ่านเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการชี้แจงนโยบาย คือ จดหมายเปิดผนึก
ของเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หนังสือสั่งการและแนวทางปฏิบัติงาน
จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่งผ่านหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอไป
จนถึงผู้ปฏิบัติที่ระดับโรงเรียน

2.2 ออกไปชี้แจงด้วยตนเองที่ระดับกลุ่มโรงเรียนหรือระดับอำเภอ โดย
เจ้าหน้าที่จากระดับจังหวัด

นอกจากทั้ง 2 วิธีนี้แล้ว ในบางจังหวัดยังได้มีวิธีการพิเศษอีก คือ การจัดให้
ผู้บริหารโรงเรียนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้รับฟังการชี้แจงนโยบายเรื่องนี้จากตัว เลขาธิการ
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เองโดยตรง

3. ในด้านการปฏิบัติการและการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวทาง
ปฏิบัติจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินั้น อาจแบ่งช่วงระยะเวลาของการ
ปฏิบัติการและการดำเนินงานนี้ได้เป็น 2 ช่วง ในช่วงแรกการปฏิบัติการและการดำเนินงาน
ส่วนใหญ่เป็นวิธีการปฏิบัติการ และการดำเนินงานทางด้านวิชาการที่เป็นแผนงานหนึ่งในแผน
ปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด มีบางจังหวัดที่ปฏิบัติการด้วยวิธีการจัดประกวดกิจกรรมเพื่อ
ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ การจัดประเมินผลการเรียนประจำภาคกลางของทั้งจังหวัด

และการปรับปรุงขีดความสามารถในการปฏิบัติงานวิชาการของบุคลากรที่ระดับกลุ่มโรงเรียน

การปฏิบัติการและการดำเนินงานของจังหวัดในส่วนใหญ่ ในระยะต่อมา คือ

3.1 จัดตั้งองค์กรเฉพาะกิจขึ้นมาดูแลเรื่องการเร่งคุณภาพโดยตรง

3.2 ออกนโยบาย โครงสร้าง หรือเป้าหมายของจังหวัด ใช้เป็นกรอบกำกับ

ทิศทางการปฏิบัติงานของหน่วยงานระดับล่าง

3.3 จัดระบบการควบคุม การนิเทศงาน และการประเมินผลงานตามนโยบาย

ให้สัมพันธ์กันระหว่างองค์กรตามระบบสายงาน

4. ในด้านการจัดระบบการควบคุมและนิเทศและการประเมินผลนั้น ส่วนใหญ่จังหวัดได้จัดระบบงานนี้ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน มีความแตกต่างกันบ้างก็เพียงแต่เฉพาะในประเด็นปลีกย่อยเท่านั้น โดยสรุปได้มีการจัดระบบงานด้านนี้ ดังต่อไปนี้

4.1 ทุกจังหวัดเรียกชื่อระบบงานด้านการติดตามควบคุมกำกับว่า การควบคุมและนิเทศงาน

4.2 หน่วยงานในทุกระดับ ตั้งแต่จังหวัดลงไปจนถึงโรงเรียน มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานนี้ และได้มีการกำหนดงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคคลและหน่วยงานไว้ อย่างชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร

4.3 มีการกำหนดพื้นที่ของการปฏิบัติการควบคุมและนิเทศงาน เป็นกลุ่มอำเภอ โดยมีผู้บริหารระดับสูงของจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแลประจำในแต่ละพื้นที่

4.4 จัดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานนี้ ด้วยการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ อย่างชัดเจนว่า หน่วยงานใดมีหน้าที่ในการจัดทำรายงานและจะต้องรายงานต่อหน่วยงานใดบ้าง

4.5 จัดให้มีการประเมินผลงานตามนโยบายใน 2 เรื่องคือ

4.5.1 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประจำภาคเรียน และการประเมินในปลายปีการศึกษา

4.5.2 การประเมินผลการเรียนของนักเรียนเป็นครั้งคราวโดยผู้นิเทศเป็นผู้ประเมินด้วยตนเอง นำผลที่ได้ไปใช้ในการนิเทศครูผู้สอน

5. ในการนำมาตรการเกี่ยวกับการให้คุณให้โทษมาใช้กับผู้ปฏิบัติงานตามนโยบาย
 แรงคุณภาพนั้น ปรากฏว่ามีเพียง 2 จังหวัด คือ จังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดนครปฐม เท่านั้น
 ที่มีการนำมาตรการในด้านนี้มาใช้เกี่ยวข้องกับนโยบาย แรงคุณภาพในลักษณะที่เป็นรูปธรรม
 ส่วนในจังหวัดอื่น ๆ นั้นยังไม่ปรากฏว่ามีมาตรการนี้มาใช้เกี่ยวข้องกับเรื่องนโยบายนี้ใน
 ลักษณะที่มีความชัดเจนแต่ประการใด

6. ในการสร้างสภาพความต่อเนื่องหรือการทำให้นโยบายและแนวทางปฏิบัติจาก
 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นการปฏิบัติตามปกตินั้น ปรากฏวิธีการ
 ส่วนใหญ่ที่คล้ายคลึงกันด้วยวิธีการ

6.1 จัดตั้งองค์กรเฉพาะกิจขึ้นมาดูแลเรื่องนโยบาย แรงคุณภาพ และจัด
 โครงสร้างภายในขององค์กรนี้ให้มีหน่วยปฏิบัติการหลักในการเร่งคุณภาพโดยตรง และจัดหน่วย
 สนับสนุนโดยระบุมความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร

6.2 กำหนดนโยบาย กำหนดโครงการหลัก/โครงการเสริม และกำหนด
 เป้าหมายในการปฏิบัติงาน เพื่อให้หน่วยงานระดับล่างได้ใช้เป็นกรอบกำกับในการวางแผน
 โครงการที่หน่วยของตนให้สอดคล้องกัน พร้อมทั้งจัดระบบงานด้านการควบคุมและนิเทศงานและ
 การประเมินผลงาน ให้มีการปฏิบัติที่ควบคู่กันไปกับการปฏิบัติงานตามนโยบาย แรงคุณภาพนี้

7. ในด้านบทบาทของผู้นำในการนำนโยบายไปปฏิบัติที่จังหวัดต่าง ๆ นั้น จากการ
 วิจัยปรากฏผลว่า ในทุกจังหวัดที่มีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้ตามลำดับคือ ผู้อำนวยการการ
 ประถมศึกษาจังหวัด และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ และบทบาทสำคัญที่แสดงออกนี้ ประกอบด้วย

7.1 ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดที่ดำรงตำแหน่งในจังหวัด เมื่อนโยบาย
 ประกาศใช้ เป็นผู้นำในเรื่องการจัดตั้งองค์กรเฉพาะกิจ เพื่อการเร่งรัดคุณภาพการประถมศึกษา
 การออกไปชี้แจงนโยบายที่หน่วยปฏิบัติด้วยตนเอง และความสม่ำเสมอในการให้การสนับสนุนแก่
 เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน

บทบาทสำคัญเฉพาะตัวของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดบางจังหวัด
 ได้แก่ การริเริ่มใช้วิธีการประเมินและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมาใช้กระตุ้น
 การเร่งคุณภาพ การตีพิมพ์ข้อความนโยบายไว้ที่หัวข่าวรายเดือนของจังหวัด การพัฒนาขีดความ

ความสามารถของบุคลากรในระดับกลุ่มโรงเรียน การเสนอแนะให้โรงเรียนนำวิทยากรท้องถิ่น มาช่วยครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

7.2 ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดที่สืบทอดงานต่อมา (ที่ย้ายเข้ามาใหม่) ส่วนใหญ่มีบทบาทในการดำรงและสานต่อแนวทางการเร่งคุณภาพที่ผู้บริหารคนเดิมได้วางไว้ มีเพียงที่จังหวัดนครสวรรค์เท่านั้น ที่ต้องการประหยัดทรัพยากรในการปฏิบัติงานโดยการผสมผสานโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพเข้าไว้ด้วยกัน

8. ในด้านการสนับสนุนที่จังหวัดต่าง ๆ ได้รับจากภายนอกนั้น ปรากฏผลส่วนใหญ่คือ วิทยาลัยครูที่ตั้งอยู่ในเขตการศึกษาเดียวกันกับจังหวัดนั้น ๆ ได้ให้ความร่วมมือกับจังหวัดทุกจังหวัดในเรื่องการจัดทำข้อสอบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปลายปี มีจังหวัดนครปฐมที่ปรากฏเป็นหลักฐานชัดเจนว่า ได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานทางด้านวิชาการและการนิเทศจากสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น และการสนับสนุนที่ได้มาจากวิทยากรท้องถิ่นในการเข้ามาช่วยครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การอภิปรายผล

ข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจสมควรที่จะหยิบยกมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. ในเรื่องการนำนโยบายและแนวทางปฏิบัติจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไปทำความเข้าใจกันภายในจังหวัดนั้น กิจกรรมการสื่อสารข้อความนโยบายถึงผู้ปฏิบัติในระดับล่าง โดยเฉพาะถึงระดับโรงเรียนที่แต่ละจังหวัดได้ปฏิบัติไปนั้น เป็นความพยายามที่จะใช้สื่อหรือช่องทางการสื่อสารตัวข้อความนโยบายในหลายช่องทางคือ ทั้งทางเอกสาร ซึ่งเป็นลายลักษณ์อักษรส่งผ่านตามลำดับชั้นลงไปถึงโรงเรียน ทั้งด้วยวิธีการทางวาจา คือ การที่ผู้บริหารระดับสูงของจังหวัดและคณะออกไปพบปะชี้แจงนโยบายถึงตัวผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรง และอีกทั้งวิธีการที่บางจังหวัดได้ใช้ในโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับฟังการชี้แจงนโยบายด้วยตนเองจากตัวเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติโดยตรง ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่สอดคล้องหลักการทางด้านการนำนโยบายไป

ปฏิบัติ ซึ่งกำหนดไว้เป็นตัวแบบชัดเจนว่า กิจกรรมการสื่อความนโยบาย เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งในการตัดสินใจความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายนั้นออกสู่การปฏิบัติ

หนึ่งในเรื่องนี้ข้อสังเกตเกี่ยวกับความเข้าใจนโยบายเร่งคุณภาพที่จังหวัดทุกจังหวัดว่า หมายถึง "การเร่งรัดให้หน่วยงานทุกระดับได้ปฏิบัติงานอย่างจริงจังและให้ตระหนักว่า ทุกหน่วยงานมีเรื่องคุณภาพนักเรียนเป็นเป้าหมายร่วมกัน" ซึ่งการที่แต่ละจังหวัดมีเจ้าหน้าที่ที่เข้าใจความหมายของนโยบายนี้ดังกล่าวแล้ว เป็นเรื่องที่มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ในเชิงปฏิบัติอย่างยิ่ง เนื่องจากความเข้าใจอย่างนี้เป็นข้อบังคับที่ทัศนคติของผู้ปฏิบัติมีต่อนโยบายด้วย

2. ในเรื่องการปฏิบัติการและการดำเนินงานของจังหวัดต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางการปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ด้วยการจัดตั้งองค์กรเฉพาะกิจ และการออกนโยบาย โครงการและเป้าหมายที่ระดับจังหวัดด้วยนั้น การจัดตั้งองค์กรเฉพาะกิจขึ้นมาดูแลการปฏิบัติเกี่ยวกับนโยบายเร่งคุณภาพที่ระดับจังหวัดหรือที่ระดับอื่น ๆ เป็นการเน้นความสำคัญของการนำนโยบายนี้ออกสู่การปฏิบัติให้เด่นชัดขึ้น กับการที่มีองค์กรตั้งแต่ระดับจังหวัดลงไปจนถึงระดับโรงเรียนเป็นผู้รองรับนำนโยบายออกสู่การปฏิบัตินี้ เป็นรูปแบบการปฏิบัติที่สอดคล้องกับตัวแบบของการนำนโยบายไปปฏิบัติทางการจัดการ ซึ่งเน้นหนักด้านสมรรถนะขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการมีองค์กรรองรับการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ครบถ้วนตลอดสายงานจนถึงตัวผู้รับบริการ

ในประเด็นเดียวกันนี้ เรื่องที่แต่ละจังหวัดได้ปรับปรุง เสริม แต่งนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติให้เป็นนโยบาย โครงการ หรือเป้าหมายที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาของจังหวัดและช่วยให้หน่วยงานในระดับล่างได้ยึดถือเป็นกรอบกำกับในการวางแผนและการปฏิบัติงานนั้น เป็นการช่วยให้มีการนำนโยบายไปปฏิบัติในทิศทางที่สอดคล้องกันระหว่างหน่วยงานทุกระดับ ซึ่งตามหลักการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาค ถือว่าเป็นวิธีการที่หน่วยงานระดับสูงได้พยายามปรับพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายและเป็นการปรับนโยบายของหน่วยงานระดับมหภาคให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของตนเองอีกด้วย

3. ในด้านการจัดระบบการควบคุมและนิเทศและระบบการประเมินผลนั้น การจัดระบบงานทั้งสองระบบนี้ มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนคือเพื่อติดตามควบคุมนิเทศงานและประเมินผลงานตามนโยบายเร่งคุณภาพ มีองค์กรรับผิดชอบรองรับตามระบบสายงานตั้งแต่ระดับจังหวัด จนถึงระดับโรงเรียน มีการกำหนดภารกิจขององค์กรทุกระดับดังกล่าวแน่ชัด ประกอบด้วย มาตรฐานของการปฏิบัติที่แสดงไว้ เป็นจำนวนครั้งหรือความถี่ของผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ควบคุมและนิเทศงานภาคสนาม ซึ่งถือได้ว่าเป็นการจัดระบบงานที่เป็นไปตามตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติที่เน้นหลักเหตุผลเป็นหลักหรือเป็นฐานคติ

4. ในเรื่องการนำมาตรการให้คุณให้โทษมาใช้กับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายเร่งคุณภาพนั้น มีข้อสังเกตว่ามีจังหวัดสุพรรณบุรี เพียงจังหวัดเดียวที่กล้าตัดสินใจนำ มาตรการการจัดสรรโควตาการเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ (2 ชั้น) ให้กับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่สามารถปฏิบัติงานเร่งรัดคุณภาพนักเรียนจนได้ผลสอดคล้องกับนโยบายของ จังหวัด ซึ่งมีหลักเกณฑ์และรายละเอียดเป็นลายลักษณ์อักษร หรือรูปเล่มเอกสารเผยแพร่ถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดทุกแห่ง ซึ่งควรถือว่าการตัดสินใจให้มีการใช้มาตรการนี้เป็นการ ช่วยยกระดับมาตรฐานของการปฏิบัติงานตามนโยบายให้มีความเป็นธรรมทั้งระบบโดยส่วนรวม และเป็น การปฏิบัติที่ชอบด้วยหลักการหรือตัวแบบเชิงเหตุผล ซึ่งยึดถือฐานคติว่า การนำมาตรการให้คุณให้โทษมาใช้ อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับระบบการประเมินผลงาน และภารกิจของหน่วยงาน นั้นแล้ว จะทำให้บรรทัดฐานของการปฏิบัติงานภายในองค์กรมีสูงขึ้นโดยระบบรวมทั้งหมด

5. ในเรื่องบทบาทของผู้นำในการนำนโยบายออกสู่การปฏิบัติ นั้น มีข้อสังเกตว่า ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ของทุกจังหวัดมีบทบาทที่สำคัญ เด่นชัดมากที่สุด มีข้อสังเกตว่าผู้อำนวยการการประถมศึกษาทุกจังหวัดมีบทบาท เด่นใน เรื่องการจัดตั้งองค์กร เฉพาะกิจ เพื่อเร่งรัดคุณภาพ การออกไปเยือนนโยบายด้วยตนเองและการให้การ สนับสนุนด้านบุคลากรในการนิเทศ ซึ่งในบางจังหวัดที่ตัวผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดเองได้แสดงความจริงจัง ในการออกไปปฏิบัติงานการควบคุมและนิเทศด้วยตนเองจนทั่วถึงครบทุกโรงเรียนในสังกัดทั้งจังหวัด ความจริงจังของผู้นำนี้ น่าจะเป็นตัวเร่งในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนของหน่วยงานทุกระดับ เป็นอย่างดี ซึ่งนับว่าชอบด้วยฐานคติของตัวแบบในด้านการพัฒนาองค์กร ซึ่งเน้นการจูงใจผู้ปฏิบัติให้ปฏิบัติงานด้วยความจริงจังและเต็มใจ อันเนื่องมาจากภาวะผู้นำของ ผู้บริหารการประถมศึกษาสูงสุดของจังหวัด

ข้อเสนอแนะ

จากข้อสรุปผลการวิจัยและการที่ได้อภิปรายผลมาแล้วนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะในประเด็นต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติต่อไป

1. การนำนโยบายและแนวทางปฏิบัติจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไปสร้างความเข้าใจกับหน่วยงานระดับล่างในส่วนของระหว่างอำเภอกับโรงเรียน หรือกลุ่มโรงเรียนนั้น หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและศึกษานิเทศก์อำเภอควรทำความเข้าใจกับผู้บริหารและครูผู้สอนของแต่ละโรงเรียนในสังกัดให้ชัดเจนให้ได้ โดยเฉพาะเรื่องความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่างจุดหมายหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 กับจุดเน้นของนโยบายเร่งคุณภาพสมรรถภาพการเรียนรู้รายกลุ่มวิชาที่กองวิชาการสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดขึ้น จุดประสงค์การเรียนรู้ในสมุดประจำชั้น (ป.02) และกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความสับสนในการนำนโยบายออกสู่การปฏิบัติ
2. ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ควรได้กล่าวซ้ำย้ำเตือน เรื่องที่เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในหน่วยงานทุกระดับมีเป้าหมายหรือความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนที่ระดับโรงเรียน ทั้งนี้จะช่วยให้หน่วยงานสนับสนุนทั้งที่ระดับจังหวัดและอำเภอเกิดความตระหนัก และยินดีที่จะช่วยให้บริการในส่วนของตนต่อหน่วยงานระดับโรงเรียนซึ่งถือว่าเป็นหน่วยปฏิบัติที่สำคัญที่สุด
3. หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ซึ่งโดยปกติจะเป็นผู้ร่างแนวทางเร่งคุณภาพนักเรียนประถมศึกษาในสังกัดจังหวัดของตน ซึ่งส่วนใหญ่จะดำเนินการสร้างกรอบการปฏิบัติให้กับหน่วยงานระดับล่างในรูปของนโยบาย แผนงานหรือโครงการ ซึ่งอาจถือว่าเป็นกรอบกำกับในแนวกว้าง การสร้างกรอบกำกับในแนวลึกควรจะดำเนินการโดยการปรับปรุงแผนการสอนของกลุ่มวิชาในแต่ละชั้นเรียนในส่วนที่ต้องการสร้างคุณภาพตามนโยบายนี้โดยตรง ซึ่งนอกจากจะเป็นหลักประกันว่าได้มีการนำนโยบายออกสู่การปฏิบัติที่ระดับชั้นเรียนในชั้นหนึ่งแล้ว ยังจะช่วยเสริมให้ครูผู้สอนได้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานของตนอีกด้วย

4. ในการจัดระบบการควบคุมนิเทศงานและการประเมินผลงานตามนโยบายนี้ของแต่ละจังหวัด ปรากฏว่ามีการปฏิบัติในขั้นตอนการออกข้อกำหนดในการปรับปรุงแก้ไขยังไม่ชัดเจน หากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดและหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จะได้พัฒนาการปฏิบัติในขั้นตอนนี้ให้เด่นชัดขึ้น ก็จะช่วยให้การแก้ปัญหาของหน่วยงานระดับล่างได้ลุล่วงไปมากยิ่งขึ้น ซึ่งแท้จริงก็คือวัตถุประสงค์ของการจัดระบบงานนี้ และอีกประการหนึ่ง ทุกจังหวัดควรกำหนดแนวทางปฏิบัติให้เชื่อมต่อกันระหว่างระบบงานนี้กับมาตรการในการให้คุณให้โทษ ด้วยวิธีการออกไปเก็บข้อมูลภาคสนามอย่างสม่ำเสมอ จัดการบันทึกสรุปข้อมูลเป็นสารสนเทศไว้ให้พร้อมในการใช้งานก็จะช่วยให้ระบบงานนี้มีความสมบูรณ์ในตนเองมากขึ้น

5. ผู้บริหารการประถมศึกษาทุกระดับควรพยายามเร่งระดมทรัพยากรจากภายนอกให้มาช่วยปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและควรช่วยให้โรงเรียนสามารถช่วยตนเองได้ตามสมควรในเรื่องของงบประมาณการจัดการศึกษา เช่น ส่งเสริมให้โรงเรียนได้ใช้โครงการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพช่วยจัดหารายได้มาบำรุงการศึกษา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ เพื่อการวิจัยในโอกาสต่อไป

1. ควรศึกษาว่าหน่วยงานระดับนโยบายจะมีวิธีทราบได้อย่างไรว่า หน่วยประสานงานและหน่วยปฏิบัติมีความเข้าใจนโยบายและกระบวนการทำงานตามนโยบายที่ชัดเจนเพียงพอต่อการทำให้เกิดประสิทธิผลในการนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติ

2. ควรศึกษาว่ากลยุทธ์การประเมินคุณภาพนักเรียนทั่วประเทศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้สร้างผลกระทบหรือผลข้างเคียงต่อการจัดการประถมศึกษาของประเทศไทยอย่างไรบ้าง มากน้อยเพียงใด

3. ควรศึกษากระบวนการแปลงนโยบายเร่งคุณภาพเพื่อออกสู่การปฏิบัติที่ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะที่ระดับกองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องใกล้เคียงกับการนำนโยบายเร่งคุณภาพไปปฏิบัติ (เช่น กองวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ เป็นต้น)

4. ควรศึกษาว่าหน่วยงานระดับจังหวัดทั่วประเทศมีวิธีการรับนโยบายเร่งคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และวิธีการแสวงหาความสนับสนุนจากหน่วยงานระดับล่างอย่างไร

5. ควรศึกษาเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้นำในการนำนโยบายออกสู่การปฏิบัติที่ระดับจังหวัดหรือระดับอำเภอ กับผลทางด้านคุณภาพนักเรียนของจังหวัดและอำเภอนั้น ๆ
6. ควรศึกษากระบวนการนโยบายที่สำคัญอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือไปจากการวิจัยครั้งนี้ เช่น การพัฒนานโยบายเร่งคุณภาพ การประเมินผลนโยบาย และการประเมินผลกระทบของนโยบายนี้ เป็นต้น
7. ควรศึกษาว่ามีปัจจัยหรือตัวแปรอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อผลของการนำนโยบายเร่งคุณภาพไปปฏิบัติ
8. ควรใช้ตัวแบบการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติของ แวน ฮอร์น (Van Horn) หรือที่เรียกว่า "ตัวแบบทั่วไป" (General Model) มาทำการศึกษาเรื่องการนำนโยบายเร่งคุณภาพของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติออกสู่การปฏิบัติ ซึ่งการศึกษาจะครอบคลุมปัจจัยหลัก 3 ปัจจัย คือ กระบวนการในการสื่อสาร ปัญหาทางสมรรถนะขององค์กร และความร่วมมือสนับสนุนของผู้ปฏิบัติจะทำให้ได้ความรู้ที่สำคัญซึ่งเกี่ยวกับนโยบายในแนวทางอื่น ๆ เพิ่มขึ้น